

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на здравеопазването

Министър на здравеопазването

ЗАПОВЕД

X

документ,
регистриран от:

На основание чл. 11, ал. 1, т. 2 от Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на лекарските асистенти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите

НАРЕЖДАМ:

Утвърждавам Кодекс за професионална етика на лекарските асистенти, приет на Първия национален учредителен конгрес на Българския съюз на лекарските асистенти и фелдшерите (състоял се на 19 септември 2024 г.) и на Първи извънреден конгрес на БСЛАФ за 2025 г. (състоял се на 27 юни 2025 г.), съгласно Приложението.

X

ДОЦ. Д-Р СИЛВИ КИРИЛОВ, ДМ

Министър на здравеопазването

КОДЕКС ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА НА ЛЕКАРСКИТЕ АСИСТЕНТИ

Въведение

Професията „Лекарски асистент“ съчетава медицинската наука и доброто ѝ практическо прилагане, както и изкуството на здравна грижа за болните и специфичните техники за прилагането им. Професията на лекарския асистент е съвкупност от норми на поведение, които служат изцяло на живота и здравето на индивида и обществото. Професията „Лекарски асистент“ изисква човечност, всеотдайност и чувство за отговорност.

Лекарският асистент е длъжен да упражнява своята професия по съвест и да отговаря на доверието, което му предоставя обществото чрез нея.

Етичните норми регулират отношенията на лекарския асистент с пациента и неговите близки и отношенията на лекарския асистент с колегите му и с обществото.

Правилата за професионална етика са задължителни за всеки практикуващ професията „Лекарски асистент“ в страната.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. (1) Професията "Лекарски асистент" се упражнява от лица, които притежават диплома за придобито висше образование на образователно-квалификационната степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "б" от Закона за висшето образование, и са вписани в регистъра на съсловната организация.

(2) Професията "Лекарски асистент" се упражнява и от фелдшерите, които са придобили образователна квалификационна степен "специалист по...", и които се ползват с правата на лекарски асистенти с образователно-квалификационна степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "б" от Закона за висшето образование за упражняване на професията и от фелдшерите, които са придобили квалификация за упражняване на професията, удостоверена с диплома за полувисше или висше образование или с други валидни документи за съответната придобита квалификация, които се ползват с правата на лекарски асистенти с образователно-квалификационна степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "б" от Закона за висшето образование за упражняване на професията, и са вписани в регистъра на съсловната организация.

(3) Лекарските асистенти по ал. 1 и 2 упражняват професията си в съответствие с професионалните им компетенции, определени с наредбата по чл. 7, ал. 1 от Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на лекарските асистенти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите (ЗСОМСААМСЛАЗПФ).

Чл. 2. „Лекарски асистент“ е професия основаваща се на следните ценности:

1. професионална компетентност и отговорност;
2. честност, човечност, милосърдие;
3. добросъвестност и почтеност;
4. тактичност в отношенията с пациентите и колегите;
5. неприязън към самонадеяността и самохвалството;
6. вежливост към пациента и неговите близки;
7. психологичен и холистичен подход към болния;
8. толерантност към раса, религиозни убеждения, етническа принадлежност и политически убеждения на личността;
9. еднакво отношение към пациенти с различно обществено, социално и материално положение.

Чл. 3. Лекарският асистент действа в интерес на живота, физическото и психическото здраве на пациента и съдейства за социалната му рехабилитация.

Чл. 4. Лекарският асистент е длъжен да познава и спазва своите професионални и съсловни правила и задължения, произтичащи от нормативната уредба, Устава на Българския съюз на лекарските асистенти и фелдшери и настоящия кодекс.

Чл. 5. Лекарският асистент има право на професионална независимост и свобода на действията за осигуряване на медицинска помощ и здравни грижи за пациента, съобразени с компетентността му.

Чл. 6. Лекарският асистент има право да извършва професионални дейности самостоятелно или по назначение от лекар съобразно разпоредбите на Наредба № 1 от 2011 г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти, зъботехниците и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно.

Чл. 7. Всеки лекарски асистент има равни, законосъобразни възможности за медицинска дейност и здравна помощ, отговарящи на квалификацията и подготовката му.

Чл. 8. Качеството на медицинското обслужване от лекарския асистент и грижите за пациента, както и контролът върху тях, трябва да бъдат поставени в центъра на вниманието при практикуването на професията.

Чл. 9. Лекарският асистент има свобода да разпространява знанията и уменията си вътре и извън страната, в която живее. Лекарският асистент трябва да има и условия за постигане на най-високо ниво в областта си на медицинското образование, наука и практика. Той трябва да има свободен достъп до различните форми на квалификация и усъвършенстване. Да участва в научни събрания на национално и международно ниво, медицински конгреси и други касаещи професията и здравеопазването прояви.

Чл. 10. Лекарският асистент признава и защитава правата на своите пациенти така, както са посочени в Декларацията на Световната медицинска асоциация (Лисабон 1981 г.) и се отнася с уважение към достойнството на човешката личност.

Чл. 11. Независимо от своите ангажименти, лекарският асистент е длъжен да оказва спешна помощ на всеки болен, чието здраве и живот се намират в непосредствена опасност.

Чл. 12. (1) Лекарският асистент може да откаже лечение и консултация, когато е убеден, че между него и пациента липсва необходимото доверие или липсват условия за изпълнението на неговите професионални задължения. Това не се отнася до задълженията му да окаже медицинска помощ при спешни случаи.

(2) Лекарският асистент има право да откаже преглед, консултация и лечение, когато има пряка заплаха за здравето или живота му.

Чл. 13. Лекарският асистент в ежедневната си дейност се стреми да защитава и утвърждава собствения си авторитет и този на съсловие, като дори извън рамките на професионалната си дейност и работното си място се въздържа от постъпки и действия, които биха уронили честта или достойнството на колега или на професионалното му съсловие.

Чл. 14. Лекарският асистент трябва да следи стриктно използваните начини за информиране на пациентите и населението и да не допуска името, квалификацията и уменията му да се използват с рекламна цел.

Чл. 15. Лекарският асистент може да участва в здравни радио и телевизионни програми, печатни и електронни издания за разпространяване на здравни знания.

Чл. 16. При стихийни бедствия, граждански конфликти и по време на война, лекарският асистент по своя преценка продължава медицинската дейност и здравни грижи за пациентите си.

Чл. 17. Лекарският асистент е длъжен непрекъснато да се усъвършенства професионално, да търси и анализира причините на заболяванията и да съдейства за тяхната профилактика и превенция.

Раздел II. Отношения между лекарски асистент и пациент

Чл. 18. Лекарският асистент не може да извършва диагностично-консултативни и лечебни дейности или здравни грижи, без съгласието на болния или близките му, освен при непосредствена заплаха за живота на пациента.

Чл. 19. Лекарският асистент не може да провежда изследвания, които са извън правилата за добра медицинска практика или медицинските стандарти и биха могли да навредят на психиката, достойнството и морала на лицето.

Чл. 20. Необходимо е уважение относно интимната сфера и проблематика на пациента. Недопустимо е лекарски асистент да се възползва от прегледа или лечението за осъществяване на интимност с пациента.

Чл. 21. (1) Лекарският асистент зачита правото на болния да бъде информиран за своето състояние, естество на болестта и за средствата и възможностите за диагностика и лечение.

(2) Лекарският асистент зачита правото на болния да поиска второ мнение.

Чл. 22. Лекарският асистент няма право да прекъсва живота на пациента.

Чл. 23. Лекарският асистент е длъжен да потърси консултация от лекар, когато състоянието или заболяването на пациента налага това.

Раздел III. Отношения между лекарски асистент и лекарите

Чл. 24. Лекарският асистент трябва да изпълнява лекарските назначения и да поддържа едновременно с това професионалната си компетентност.

Чл. 25. Лекарският асистент е равнопоставен член на терапевтичния екип.

Чл. 26. Лекарският асистент трябва да се въздържа от действия или коментари, които биха уронили честта и достойнството на терапевтичния екип.

Чл. 27. Лекарският асистент трябва да уведомява своевременно лекарите и съответно другите отговорни лица и институции за всякакви промени и обстоятелства, които могат да поставят живота на пациента в опасност.

Раздел IV. Конфиденциалност на здравната информация

Чл. 28. Колегиалността и лоялността към съсловието са основен дълг, който трябва да се спазва, като се уважават и интересите на болния.

Чл. 29. (1) Лекарските асистенти поддържат помежду си високи морални и професионални взаимоотношения, изразяващи се във взаимопомощ и подкрепа при необходимост.

(2) Забранява се оклеветяване, злословене и разпространяване на неверни и недоказани твърдения за колега. Лични разногласия между колеги не могат да бъдат публично достояние.

Чл. 30. Недопустимо е лекарски асистент да злепоставя колегата си, чрез преценка и критика на неговата лечебна дейност или чрез изказвания срещу неговата личност, освен в случаите на публично обсъждане на медицински казуси на чисто професионални форуми.

Чл. 31. Високото междуколегиално отношение и доверие между лекарските асистенти е винаги в интерес на болния човек.

Чл. 32. Спорове от етичен и деонтологичен характер между лекарски асистенти са в компетенцията на комисиите по професионална етика на БСЛАФ.

Чл. 33. (1) Лекарските асистенти съблюдават конфиденциалност по отношение на здравната информация за пациента, получена при изпълнение на служебните им задължения и нямат право да я разгласяват.

(2) Конфиденциалност по отношение на здравната информация за пациента се пази и по отношение на членовете на семейството на болния.

(3) Доверената от пациента здравна информация лекарският асистент запазва и след смъртта му.

Чл. 34. При използване на информация от медицинска документация за целите на научна и преподавателска дейност данните и/или информацията, която подлежи на задължителна тайна могат да бъдат съобщени, ако се гарантира анонимност на пациента. Не се допуска идентифицирането на пациента от трети лица.

Чл. 35. Лекарският асистент е задължен да дава информация за състоянието на своите пациенти на съответните институции в регламентирани от съществуващото законодателство случаи. В тези случаи лекарският асистент се освобождава от отговорност за опазването на конфиденциалността по отношение на здравната информация за пациента.

Раздел V. Хонорар

Чл. 36. (1) Лекарският асистент получава хонорар (възнаграждение) за своя труд.

(2) Хонорар е всяко възнаграждение за извършена работа в качеството му на лекарски асистент.

(3) Хонорарът е тази част от стойността или цената на медицинската дейност или здравни грижи, върху които лекарският асистент има пълни професионални права, съобразявайки се с този кодекс.

Чл. 37. (1) Недопустими са всички форми на договаряне между лекарски асистенти и фармацевти с цел подялба на хонорар.

(2) Недопустими са всички форми на договаряне между представители на фармацевтични фирми и лекарски асистенти за изписване на лекарства и консумативи с цел придобиване на материални и други облаги.

Чл. 38. (1) Право на лекарския асистент е да определи своя хонорар, като спазва правилата и реда за това, установени в съответното лечебно заведение.

(2) Незаплатен хонорар не може да бъде основание за отказ за оказване на спешна помощ на пациент, намиращ се в непосредствена опасност за живота. Лекарският асистент не изисква хонорар от пациента и близките му при оказване на спешна медицинска помощ.

(3) Лекарският асистент има право да се откаже от хонорара си в даден случай по собствена преценка съобразно своите разбирания и оценка на конкретни обстоятелства.

Чл. 39. При лекуване на колеги лекарският асистент не приема хонорар за положения труд, но приема заплащането на използваните лекарства и материали по утвърдените ценоразписи на съответното лечебно заведение, в което изпълнява своите трудови задължения. При лекуване на членове на семейства на колеги лекарски асистенти има лична свобода на действие относно това как да постъпи съобразно своето вътрешно убеждение и разбиране, а също и съобразно действащите нормативни актове на лечебното заведение, в което той осъществява своите служебни задължения.

Раздел VI. Лекарският асистент в обществото

Чл. 40. Лекарският асистент е активен член на обществото и с дейността си той е длъжен да съдейства за популяризирането на здравословния начин на живот и обществената хигиена.

Чл. 41. Лекарският асистент е активен участник в реализиране на екологичен начин на живот, труд и благополучие.

Чл. 42. (1) Обществото дължи на лекарския асистент уважение, добра материална осигуреност и опазване на достойнството му.

(2) Лекарският асистент сам утвърждава авторитета си със своя професионализъм, компетентност, знание, умение и благородство в отношението си към пациента и обществото.

(3) Лекарският асистент не може с поведението и действията си, с думи, дела или публикации да уронва престижа на професията, на съсловната организация и доброто име на колегите си.

Чл. 43. Спазването на етичните норми се контролира от БСЛАФ, като нарушенията се санкционират съгласно ЗСОМСААМСЛАЗПФ, Устава на БСЛАФ и правилника за дейността на комисиите за професионална етика.

Чл. 44. (1) Комисията по професионална етика на БСЛАФ изпълнява методични функции към комисиите по професионална етика на районните колегии на БСЛАФ при мотивирано искане от тях. Нейните решения имат препоръчителен характер.

(2) При необходимост в работата си Комисията по професионална етика на БСЛАФ и комисиите по професионална етика на районните колегии на БСЛАФ могат да използват консултанти - експерти по специалности и юристи.

(3) Комисията по професионална етика на БСЛАФ се самосезира/сезира и взема отношение по повод изказвания, статии и интервюта, които уронват престижа и авторитета на лекарските асистенти и на съсловието на лекарските асистенти (фелдшерите).

Заключителни разпоредби

§ 1. Изпълнението на нормите на професионалната етика по този кодекс се контролира от БСЛАФ, като нарушенията се санкционират по реда на Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на лекарските асистенти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите, Устава на БСЛАФ и Правилника за дейността на комисиите по професионална етика на БСЛАФ.

§ 2. Кодексът е приет от Първи национален учредителен конгрес на Българския съюз на лекарските асистенти и фелдшерите и от Първи извънреден конгрес на БСЛАФ за 2025 г.